

Seimo narys [V. Mitalas paskelbė „Delfi“ tekstą „Kuo Seimo nariams trukdo monogamija“](#), kuriame sunkiai slepiamas susierzinimas dėl grupės Seimo narių pateikto pasiūlymo Civiliniame kodekse įtvirtinti teisės į artimą ryšį sąvoką. Seimo narys bando ieškoti krislo kolegų pateiktame projekte, tuo pačiu nepastebėdamas rasto savajame. Ir tai suprantama.

Teisės į artimą ryšį projektas apnuogina tikruosius Civilinės sąjungos projekto rengėjų tikslus – pakeisti Lietuvos teisinėje sistemoje priimtą šeimos sampratą, o Konstitucijoje įtvirtintą nuostatą, kad šeimos teisinius santykius gali sukurti tik vyras ir moteris paversti teisiškai nereikšminga. Jau pats straipsnio pavadinimas rodo, kad Seimo nariui kliūva, jog teisė į artimo ryšio pripažinimą nesiejama su monogamija.

Kodėl Seimo nariui tai rūpi? Rūpi todėl, kad visas partnerystės arba civilinės sąjungos naratyvas grindžiamas tuo, kad neva nėra kito būdo apsaugoti asmenis siejančius ryšius, kaip tik juos padaryti tapačius santuokai viskuo išskyrus vyro ir moters lyčių tarpusavio papildomumo reikalavimą bei keletą kitų nereikšmingų skirtumų.

Seimo nario su kolegomis pateiktas Civilinės sąjungos įstatymo projektas nėra joks kompromisais ar „konservatyvus variantas“ kaip, kad bandoma įtikinti kolegas Seimo narius ir Lietuvos visuomenę. Projektas yra tiesiog teisinė santuokos kopija, į kurią iš Civilinio kodekso 3 knygos II dalies, kurioje reglamentuojama santuoka, perkeltos esminės nuostatos, apibrėžiančios iš santuokos kylančių teisų ir pareigų turinį. Taip pat ir monogamijos reikalavimas.

Kitaip tariant, Civilinės sąjungos įstatymo projektas tiesiog yra bandymas išvengti Konstitucijoje įtvirtintų santuokos sudarymo apribojimų pakeičiant santuokos sąvoką į „civilinę sąjungą“, bet ištiesai paliekant tą patį turinį, žinoma, išskyrus lyčių papildomumo reikalavimą.

Monogamijos sąvoka Civiliniame kodekse vartojama kalbant apie tai, kas gali sudaryti santuoką. Monogamijos sąvoka reiškia, kad negalima sudaryti santuokos daugiau nei su vienu asmeniu. Beje, pati monogamijos sąvoka yra glaudžiai susijusi su faktu, jog vaikai gimsta iš vyro ir moters, ir kiekvienas vaikas gali turėti tik vieną tėtį ir vieną mamą. Tačiau realiaame gyvenime žmogus gali turėti artimą ryšį ir dažniausiai turi daugiau nei su vienu asmeniu.

Artimas ryšis sieja ne tik sutuoktinius tarpusavyje, bet ir sutuoktinius su jų vaikais, kitais artimaisiais giminaičiais ar artimais draugais. Niekam nešauna į galva sakyti, kad artimas

ryšys gali būti pripažįstamas tik tuomet, kai laikomasi monogamijos principo. Kaip ir niekam nešauna į galvą, kad artimas ryšys tarp brolių ir seserų ar tiesiog vienas kitu besirūpinančių artimų draugų pažeidžia monogamijos principą.

Tačiau, atrodo, būtent tokia keista idėja neduoda ramybės Seimo nariui V. Mitalui. Remiantis jo straipsnyje išsakytais teiginiais išeina, kad artimas asmenų tarpusavio ryšys gali egzistuoti tik tuomet, kai esi monogaminiuose, tai yra santuokos santykiuose. O Seimo nariai pasiūlę Civiliniame kodekse įtvirtinti teisę į artimo ryšio pripažinimą neva privalėjo nurodyti, kad jie dar turi laikytis ir monogamijos principo ...

Siūlymas įteisinti teisę į artimo ryšio pripažinimą ir tuo pagrindu reguliuoti įvairius praktinius tiek privataus, tiek bendro gyvenimo klausimus nėra, kaip teigia V. Mitalas, „Civilinės sąjungos įstatymo pakaitalas“. Tai tiesiog geresnė alternatyva.

Skirtingai nuo Civilinės sąjungos įstatymo, teisės į artimą ryšį įtvirtinimas leistų spręsti bendro ar privataus gyvenimo problemas ne tik bendrai gyvenančioms homoseksualioms poroms, bet ir asmenims, kurie nenori arba negali sudaryti santuokos arba būti susieti šeimos teisiniais santykiais.

Civilinės sąjungos įstatymo projekto iniciatoriai kaip vieną iš argumentų, kodėl reikalingas šis įstatymas, nurodo, kad Lietuvoje yra „šimtai tūkstančių porų“, kurios negali ar nenori sudaryti santuokos. Neva, Civilinės sąjungos įstatymas joms būtų išsigelbėjimas.

Iš tiesų, Lietuvoje yra nemažai porų, kurios dėl vienokių ar kitokių priežasčių nenori būti susaistytos šeimos teisiniais santykiais. Dažnai tais santykiais nesusisaistoma todėl, kad to nenori kuris nors vienas iš poros asmenų. Kaip žinia, tam, kad būtų teisiškai įformintas susitarimas sukurti šeimos teisinius santykius, tai yra sudaryta santuoka, reikalingas laisvas abiejų asmenų susitarimas.

Civilinės sąjungos įstatymo projekto iniciatoriai taip ir nepateikė visuomenei įtikinamo paaiškinimo, kodėl „šimtai tūkstančių porų“ negalėjusių ar nenorėjusių būti susaistytomis šeimos teisiniais santykiais sudarydamos santuoką, dabar staiga užsinorės būti susaistytos tais pačiais šeimos teisiniais santykiais sudarydamos tą pačią santuoką, tik kitu – „civilinės sąjungos“ pavadinimu?

Kodėl „šimtams tūkstančių porų“, kurioms buvo per sunku ar nepatogu nueiti „susirašyti“ į Civilinės metrikacijos įstaigą bus lengviau ir patogiau užsisakyti eilę pas notarą tam, kad galėtų įregistruoti notarine tvarka patvirtintą bendrą pareiškimą?

Senstant visuomenei ir mažėjant gimstamumui Lietuvoje daugėja žmonių, kurie neturi šeimos ar artimų giminių. Arba tiesiog jų artimiausi žmonės nėra jų giminiai, jų sutuoktiniai ir šeimos nariai. Tačiau jų pilnaverčiam gyvenimui visuomenėje yra svarbu, kad jų artimas ryšys būtų teisiškai pripažįstamas kai kuriais svarbiais atvejais.

Pavyzdžiui, ligos, bendro turto tvarkymo, atstovavimo, tarpusavio išlaikymo, turto perleidimo, dalyvavimo teisiniuose procesuose ir daugelyje kitų panašių atveju. Jų teisės į artimą ryšį teisinis pripažinimas suteiktų teisinį pagrindą realiai spręsti šias praktines problemas ir tokiu būdu realiai mažinti socialinę atskirtį.

Tačiau, Civilinės sąjungos įstatymo projektas visus šiuo žmones paliktų „už borto“. Nes jei du artimą ryšį palaikantys ir vienas kitu besirūpinantys seni draugai norėtų pasinaudoti Civilinės sąjungos įstatymo projekto teikiamais privalumais, jie turėtų tarpusavyje užmegzti ir įforminti monogaminę santuoką atitinkančius santykius. Pabandykite atspėti, kiek Lietuvoje realiai atsirastų tokių žmonių?

Todėl Teisės į artimą ryšį pripažinimo įstatymo projektas yra daug geresnė alternatyva ir atliepia didesnės visuomenės dalies poreikius nei Civilinės sąjungos įstatymo projektas. Be to, teisės į artimą ryšį pripažinimas nesukuria tų teisinių problemų, kurias sukurtų šeimos sampratą keičiantis ir tos pačios lyties asmenų santuoką kitu pavadinimu bandantis įteisinti Civilinės sąjungos įstatymo projektas.

Ir taip, skirtingai nuo santuoką imituojančio Civilinės sąjungos įstatymo projekto, teisės į artimą ryšį pripažinimas neduoda teisinio pagrindo reikalauti įvaikinimo.

VYGANTAS MALINAUSKAS, teisininkas

Get real time update about this post category directly on your device, subscribe now.

[Subscribe](#)